

G L A S N O S Ť

Proč Stalin dělal chyby.
/Maršál Geogij Žukov/

Myslím, že na začátku bylo jeho přesvědčení, že výsledkem podepsaného paktu, bude, že vlastně on si Hitlera ovine kolem prstu. Později jak se ukázalo to dopadlo právě naopak. Není pochyb, že vlastně obě dvě strany tento pakt podepisovaly s tím samým úmyslem. Stalin přecenil stupeň zaměření se Hitlera na Západ. Uvažoval, že se tam "zapletl" na dlouho a že v nejbližším čase nebude moci válčit proti nám. Opírajíc na tomto svoje prognózy, Stalin po rozbití Francie nenalezl v sobě dost síly, aby novým způsobem ocenil situaci.

Válka s Finskem /30.XI.1939 - 13.3.1940/ ukázala Hitlerovi slabost naší armády. Jednoznačně však i Stalinovi. Byl to výsledek let 1937-1938 a to nejpřesvědčivější...V r.1939, to je nutno říci úroveň bojové připravenosti našich vojsk se značně snížil. Armáda počínajíc od pluků, ve značném stupni zbavená svých velitelů a v důsledku toho všemi těmi událostmi byla zdemoralizovaná... Stalin rozmlouvajíc se mnou se velmi ostře vyjádřil o Vorošilovovi: "Chválil se a ubezpečoval mě, že na útok odpovíme trojím protiútokem, že všechno jde dobře, všechno že je v pořádku, jsme připraveni, soudruhu Staline, a ukázalo se...".

Na počátku r.1941, kdy jsme obdrželi informace o koncentraci značných německých sil v Polsku, Stalin zaslal Hitlerovi dopis, informujíc ho, že tento fakt je nám znám, že nás to udivuje a podle našeho domnění, vytváří to dojem, že Hitler má záměr vystoupit proti nám. V odpovědi Hitler v dopise Stalinovi, též soukromý, a jak podtrhl v textu - důvěrný. V dopise napsal, že naše informace jsou pravdivé, že v Polsku jsou opravdu zkoncentrované velké vojenské oddíly, jednakže on, je přesvědčený, že Stalin nepředá tuto informaci dále, tvrdíc, že koncentrace vojsk v Polsku není se záměrem proti Sovětskému svazu, že jeho záměrem je přesné dodržování podepsaného jím paktu, za což ručí ctí hlavy státu. Mezitím jeho vojska rozmístěná v Polsku jsou tam za úplně jiným účelem. Teritorium Západního a Středního Německa jest vystaveno útokům anglického bombardovacího letectva a snadněji se na jeho vojska útočí ze vzduchu. Proto byl nucen přemístit velké kontingenty vojsk na Východ pro to, aby je mohl uchránit a přeformovat. Jak jsem tomu rozuměl - Stalin uvěřil tomu co bylo v dopise napsáno...Jako šéf generálního štábu jsem věděl, že přemístění zmobilizovaných na místa služby, nemohlo ujít úvaze Němců, jistě je to znepokojilo a zostřílo situaci. Jestliže se tak skutečně mělo stát, tak mimo těchto nezbytných opatření, bylo nutno zvednout také do stavu bojové pohotovosti pohraniční vojska. Hlásil jsem to Stalinovi, ale on, po dvou týdnech mých přesvědčování a argumentací... ~~na~~ to zamítl. Odpověděl, že uvedení pohraničních vojsk do stavu bojové pohotovosti, může vyvolat válku a že je přesvědčený, že částečnou mobilizací a přesun armády se nám podaří vysvětlit způsobem, který neznepokojí Hitlera. Takže jsme provedli jen část prostředků a otevřeně mluvic, ohraničili jsme se polovičným či polovičatým rozhodnutím, což nikdy jak je známo, se nekončí dobře.

Mluvic o období předválečném i o tom co způsobilo naše prohry na začátku války, není možné všechno svalovat na na Staliny osobní chyby, ale též v určitém stupni na chyby Timošenka. Takové chyby byly. Nelze též rovněž zapomínat, že jsme začínali válku stále ještě jako zaostalá země s hlediska průmyslnosti /v porovnání s Německem/.

Mluvic o naší připravenosti k válce, z hlediska ekonomiky není možné přejít takový fakt, jako pomoc ze strany Spojenců. Především, přirozeně, Američanů proto, že Angličané nám pomáhali minimálně. Při analýze všech aspektů války na to nelze zapomenout. Byli jsme v těžké situaci a bez amerického střelného prachu, nebyli bychom schopni vyprodukovat takové množství munice, jaké jsme potřebovali. Bez amerických "studebackerů" neměli bychom čím převážet naše dělostřelectvo. V celku ve velkém stupni Američané zabezpečili náš frontový transport. Produkce speciální oceli pro potřebu války byla rovněž svázána s americkými doávkami.

Byli jsme zaskočeni? Informace o hrozícím nám útoku, přicházející od Churilla i z jiných zřídél, Stalin považoval za celkově logické přání Angličanů ~~aby~~ bychom se dostali do války s Němci a že nás chtějí dostat do války, podle jeho přesvědčení do níž jsme nebyli ještě připraveni. Uvažoval, že provokace

žné nejen ze strany Angličanů, ale též některých německých generálů, jež jeho mínění měli zájem o preventivní válku a rozhodnutých k postavení zbraň před hotový fakt.

O informacích předaných Stalinovi od Sorgeho i když jsem byl šéf generálního štábu v té době ještě jsem nic nevěděl. Bylo známo, že tyto hlášení šly Stalinovi bezprostředně přes Beriu a Stalin nepovažoval mě informovat za nutné. Vyšponovali jsme informacemi na téma dislokace německých sil v Polsku, ale Stalin v zásadě považoval za možné a srozumitelné, že Němci udržují kolem našich hranic velké oddíly, počítajíc s možností porušení paktu z naší strany. Přece ty jsme také udržovali na hranicích nemalé množství vojáků. A bezprostřední koncentrace útočných oddílů německých se odbyla v rozsahu 2-3 dní, těsně před přepadením. A v rozmezích těch 2-3 dní naším zvědům se nepodařilo předat nám informace, které by daly celkový obraz toho co se šikuje. Bylo to tedy zaskočení? Zaskočení jak se dnes uvažuje a jak jsem v podstatě uvažoval i tehdy /mluvil o tom ve svých vystoupeních Stalin/ bylo neúplné a nepravdivé. Co to v podstatě znamená zaskočení, jestli mluvíme o ději v tak širokém rozsahu? Přece to nebylo jen neočekávané překročení hranice a ne pouze neočekávané přepadení. Zaskočení spojené s překročením hranice o ničem nerozhodovalo. Hlavní nebezpečí zaskočení nebylo v tom, že Němci neočekávaně překročily hranice, ale v tom, že zaskočením byla pro nás síla útočná německé armády. Zaskočením byla pro nás její šestinásobná i osminásobná převaha sil na rozhodujících úsecích fronty, zaskočením byla jejich koncentrace a síla jejich úderu. To je to nejvážnější co rozhodovalo a podmiňovalo naše ztráty v prvním období války.

Začátek války mne zastal na místě šéfa Generálního štábu. Práce v něm v té situaci byla velmi těžká. Celý čas jsme se zpožďovali, přijímali jsme rozhodnutí většinou zpožděná, neaktuální rozhodnutí. Jednou Stalin mi dal bezprostřední otázku: "Proč se celý čas jenom zpožďujeme?" Vyjasnil jsem mu, podle pravdy, že při existujícím systému naší práce, tak prostě musí být. Hlásil jsem Stalinovi, že podle mne dvoustupňové rozhodování je nemožné. Začátkem července neschopnost tohoto systému se stala Stalinovi očitou. Timošenko byl naznačen velitelem západního směru, závazky hlavního vůdce vzal na sebe Stalin. Spolu s likvidací toho středního článku naše práce nabrala značně na normálnosti a operativního charakteru. Mimo to stav omámení ve kterém jsme se nacházeli během prvních desíti dní války, z nás trochu spadl. I dále následovaly tragické události, ale přizpůsobili jsme se k nim psychicky a chtěli jsme zlepšit situaci, řídíc se realitami jež nás obklopovaly.

Vzpomínajíc na předválečné období, musím říci, že opravdu na nás, vojáky, padá odpovědnost za to, že ne dost rozhodně jsme požadovali postavení armády do stavu bojové pohotovosti, a okamžitých rozhodnutí pro případ neočekávané války. Především my jsme to měli provést doleko odpovědněji a rozhodněji než jsme to dělali. Tím spíš, že mimo celkové bezesporné autority Stalina, kdesi tam uvnitř v hloubi duše jsme měli pochybnosti, rodil se pocit nebezpečí, pocit ohrožení. Přirozeně, třeba si reálně představit co tehdy znamenalo postavit se Stalinovi v ocenění všeobecně politické situace. Všichni jsme si přece pamatovali nedávné leta. Prohlášení nahlas že Stalin nemá pravdu, že se mýlí, řečeno otevřeně mohlo tehdy znamenat, že ještě než jsi vyšel z budovy, již jsi šel "na kavku" k Beriovi.

Ale přece je to jenom jedna stránka pravdy. Tady musím říci všechno. Nepovažoval jsem se tehdy, před válkou, že jsem moudřejší a více předvídatelný než Stalin, že lépe než on ocenuji situaci a více o ní vím. Neměl jsem takovou koncepci ocenění událostí, kterou bych mohl s přesvědčením představit jako více vřehodnou než Stalinova. Nebyl jsem o tom přesvědčen. A naopak - velmi jsem věřil Stalinovi, v jeho politickou moudrost, jeho dalekozrakost i schopnost nalézt východisko z nejtěžších situací. V tom případě - ve schopnost miknutí válce, její oddálení. Strach ochromil duši. Ale víra ve Stalina i v to, že všechno vyjde tak jak on předvídá - byla silnější. A jakkoliv bych se dneš na to díval - byla to pravda.

Text maršála G. Žukova napsaný /zemřelým/ spisovatelem Konstantinem Simonovem, jsme obdrželi díky APN.